

TUTKIMUSOSIO

Enemmistö suomalaisista arvioi sote-uudistuksen onnistuneen heikosti ja palvelujen heikkenevän – painopiste perusterveydenhuoltoon

Enemmistö suomalaisista kokee, että sote-uudistus on omalla hyvinvointialueelle vuoden 2023 aikana onnistunut melko tai hyvin heikosti (53 %), käy ilmi KAKS – Kunnallisan kehittämissäätiön tutkimuksesta. Kansalaisista enemmän tai vähemmän tyytyväisiä on ainoastaan joka kymmenes (11 %). Neljännes suhtautuu neutraalisti ja arvioi, ettei uudistus ole toistaiseksi luonnistunut sen paremmin hyvin kuin huonostikaan (23 %).

Kuntatyyppi ja asuinalue ovat yhteydessä näkemyksiin sote-uudistuksen onnistumisesta. Tyytymättömyys soteuudistukseen lisääntyy siirryttäessä kaupunkimaisista kunnista taajaan asuttuihin ja maaseutumaisiin kuntiin. Maaseutumaisissa kunnissa asuvista enemmän kuin kaksi kolmesta kokee sote-uudistuksen omalla hyvinvointialueella onnistuneen heikosti (69 %).

Alueellisesti Itä- ja Pohjois-Suomessa asuvien keskuudessa on keskimäärää enemmän sote-uudistukseen pettyneitä. Uudellamaalla ja pääkaupunkiseudulla monet eivät kyenneet ottamaan kantaa kysymykseen.

Puoluekanta on yhteydessä näkemyksiin sote-uudistuksen onnistumisesta. Kokoomuksen (60 %) ja perussuomalaisten (65 %) kannattajat ovat yksiselitteisesti tyytymättömiä. SDP:n ja keskustan kannattajat ovat valoisammalla mielellä. Heistä keskimäärää pienempi osa tuomitsee sote-uudistuksen epäonnistuneeksi. SDP:n kannattajista keskimäärää useampi kokee uudistuksen onnistuneen hyvin. Keskustan tukijoista kaksi viidestä uskoo sote-uudistuksen edenneen jotenkuten, ei hyvin mutta ei huonostikaan. Vihreiden ja vasemmistoliiton kannattajista keskimäärää useampi ei kykene ottamaan kantaa asiaan.

Enemmistö uskoo sote-palveluiden heikkenevän vastaisuudessa

Kansalaisilla on pikemminkin pessimistinen kuin optimistinen näkemys sote-uudistuksen kehityksestä jatkossa. Enemmistö arvioi omien mahdollisuuksien saada tasavertaisia ja laadukkaita palveluita heikkenevän vastaisuudessa (56 %). Vain yksi kahdestakymmenestä uskoo palveluiden parantumiseen (6 %). Sama lopputulema on silloin, kun kysytään näkemystä sote-palveluiden saatavuudesta omassa asuinkunnassa osana hyvinvointialuetta. Enemmistö (58 %) arvioi sote-palveluiden saatavuuden heikkenevän.

Kuntatyyppi ja asuinalue ovat yhteydessä arvioihin sote-palveluiden kehityksestä. Maaseutumaisissa ja taajaan asutuissa kunnissa asuvat ovat synkeällä mielellä. Maaseutumaisissa kunnissa asuvista neljä viidestä (81 %) ja taajaan asutuissa kunnissa reilut kaksi kolmesta (69 %) pelkää palveluiden katoavan. Pääkaupunkiseudulla ja muissa kaupunkimaisissa kunnissa ei olla aivan yhtä pessimistisiä. Samantyyppinen riippuvuus on nähtävissä siirryttäessä Etelä-Suomesta Itä- ja Pohjois-Suomeen.

Puoluekanta, kuten odottaa saattaakin, on yhteydessä näkemyksiin sote-uudistuksen tulevaisuudesta. Yhdenkään puolueen kannattajien enemmistö ei luota sote-palveluiden parantumiseen. Kyse on siitä, heikkenevätkö palvelut vai säilyvät jollakin tavalla lähes ennallaan.

Nykyisten hallituspuolueiden kannattajat ovat vakuuttuneempia palveluiden heikkenemisestä. Pientä toivonkipinää ilmenee lähinnä SDP:n kannattajien keskuudessa.

Kansalaiset ja kuntajohtajat vaativat ensisijaisesti perusterveydenhuollon vahvistamista

Kysyttäessä näkemystä tärkeimmästä vastaisuudessa parannettavasta sote-palveluiden kokonaisuudesta saatiin kansalaisilta jokseenkin selkeä vastaus. Suomalaisista lähes kaksi kolmesta toivoisi ensisijaisesti vahvistettavaksi palvelukokonaisuudeksi omalla hyvinvointialueella perusterveydenhuollon (63 %). Joka kahdeksas valitsi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (13 %), joka kymmenes erikoissairaanhoidon (9 %) ja vain yksi kahdestakymmenestä valitsi vahvistettavaksi palvelukokonaisuudeksi sosiaalihuollon (4 %).

[KAKSin kuntajohtajakyselyssä](#) marras-joulukuun taitteessa tiedusteltiin mielipiteitä samasta asiasta, mitä palvelukokonaisuutta omalla hyvinvointialueella tulisi ensisijaisesti vahvistaa verrattuna nykytilanteeseen. Kuntajohtajien vastaus oli samansuuntainen kuin kansalaisten. Kuntajohtajista tuolloin enemmän kuin kaksi kolmesta (69 %) mainitsi ensisijaisesti vahvistettavaksi palvelukokonaisuudeksi perusterveydenhuollon, joka viides (19 %) hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, joka kymmenes (11 %) sosiaalihuollon ja vain yksi sadasta (1 %) erikoissairaanhoidon.

Väestötaustat eivät tuo merkittäviä eroja toiveissa ensisijaisesta sote-palveluiden kehittämiskohteesta. Enemmistö kaikissa väestöryhmissä pitää pääasiallisena vahvistettavana palvelukokonaisuutena perusterveydenhuoltoa, pois lukien nuorimmat, 18-30-vuotiaat. Nuorista keskimäärää hieman useampi vahvistaisi pääasiallisesti hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, joka on pitkälti ongelmien ja sairauksien ennalta ehkäisyä.

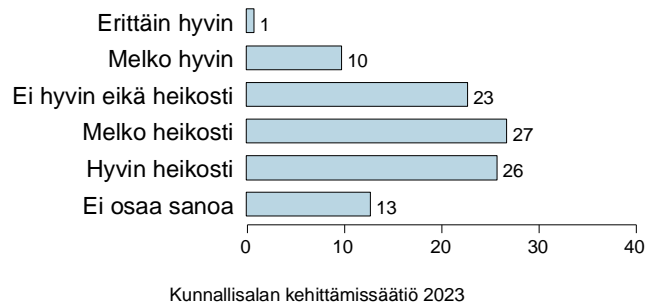
Tutkimuksen toteutus

Sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisvastuu siirtyi vuoden 2023 alussa kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille. Tutkimuksessa vastaajilta kysyttiin näkemyksiä sote-uudistuksesta useammalla kysymyksellä. Aluksi tiedusteltiin näkemystä, miten sote-uudistus on onnistunut hyvinvointialueella vastaajan omien kokemusten ja havaintojen perusteella. Vastaajat arvioivat tutkimuksessa myös, miten vastaisuudessa uskovat sote palveluiden kehittyvän hyvinvointialueella. Kolmanneksi kysyttiin, mitä terveystalvelukokonaisuutta omalla hyvinvointialueella pitäisi ensisijaisesti vahvistaa.

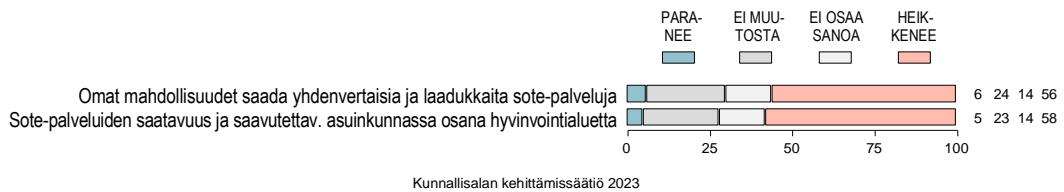
KAKS - Kunnallissalan kehittämssäätiön tutkimuksen toteutti Verian (aiemmin Kantar Public). Tutkimusaineisto on koottu Gallup Kanavalla 1.-7.12.2023. Haastatteluja tehtiin yhteensä 1.070. Vastaajat edustavat maamme 18-79 vuotta täyttänyttä väestöä Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Tutkimuksen tulosten virhemarginaali on koko aineiston tasolla suurimmillaan vajaat kolme prosenttiyksikköä suuntaansa.

Lisätietoja: Asiamies Antti Mykkänen, +358-400570087, antti.mykkanen@kaks.fi

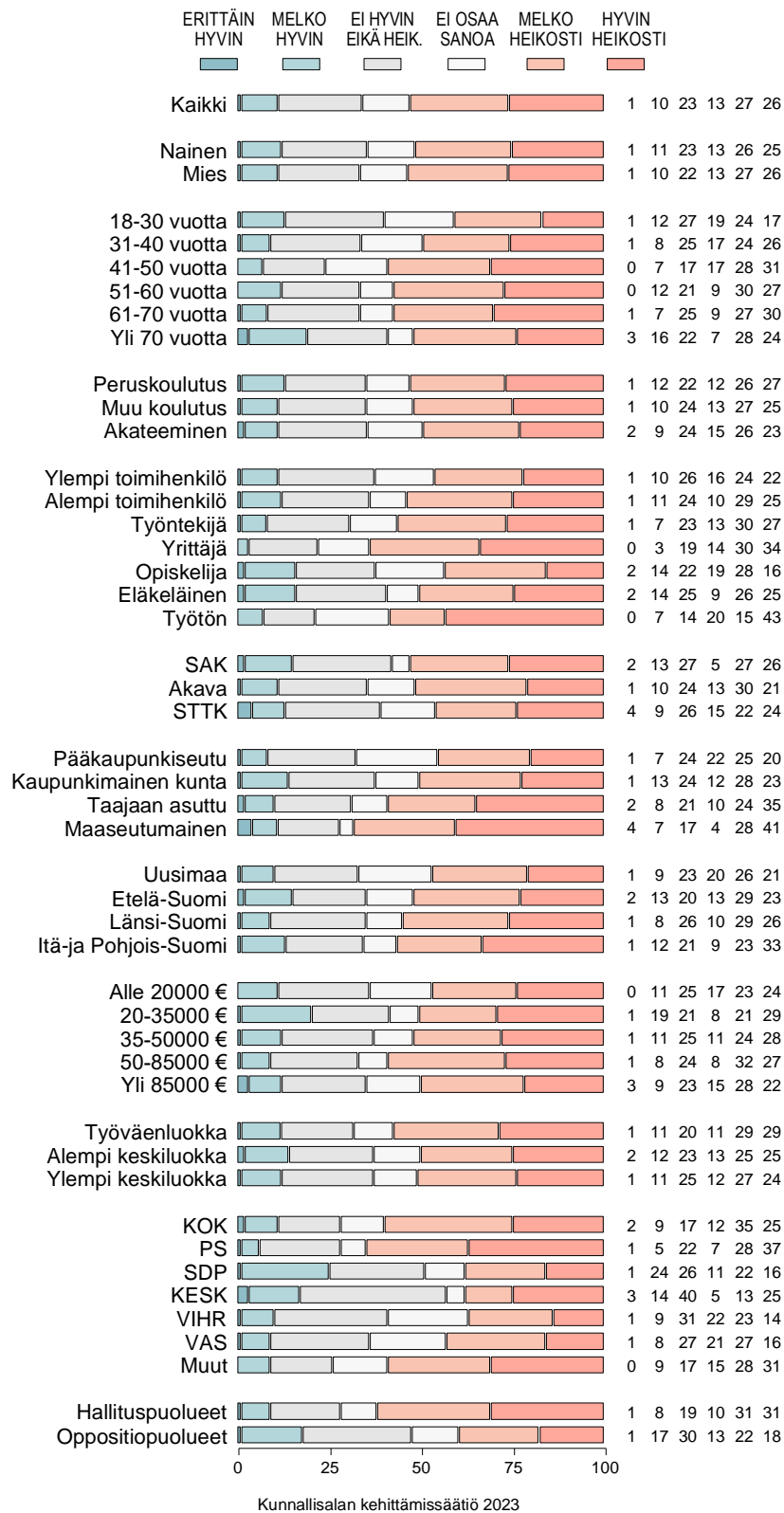
Kuvio 5. MITEN SOTE-UUDISTUS ON ONNISTUNUT TÄHÄN MENNESSÄ OMALLA HYVINVOINTIALUEELLA OMIEN KOKEMUSTEN JA HAVAINTOJEN PERUSTEELLA (%).

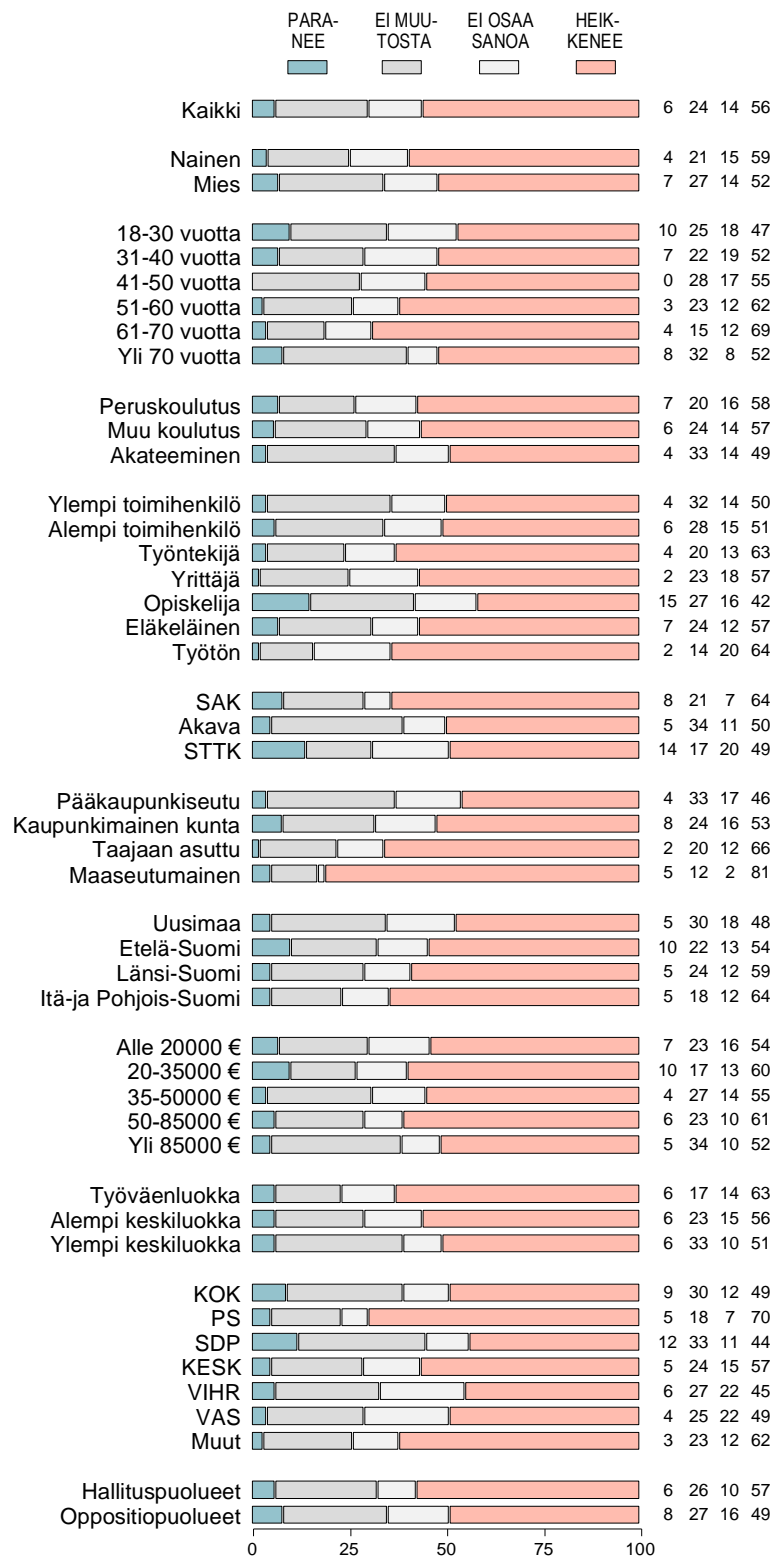
Kuvio 6. MITEN KOKEE SEURAAVIEN ASIOIDEN MUUTTUVAN VASTAISUUDESSA SOTE-UUDISTUKSEN SEURAUKSENA (tekstejä osin pelkistetty, %).

Kuvio 5e. MITEN SOTE-UUDISTUS ON ONNISTUNUT TÄHÄN MENNESSÄ OMALLA HYVINVOINTIALUEELLA OMIEN KOKEMUSTEN JA HA-VAINTOJEN PERUSTEELLA (%).

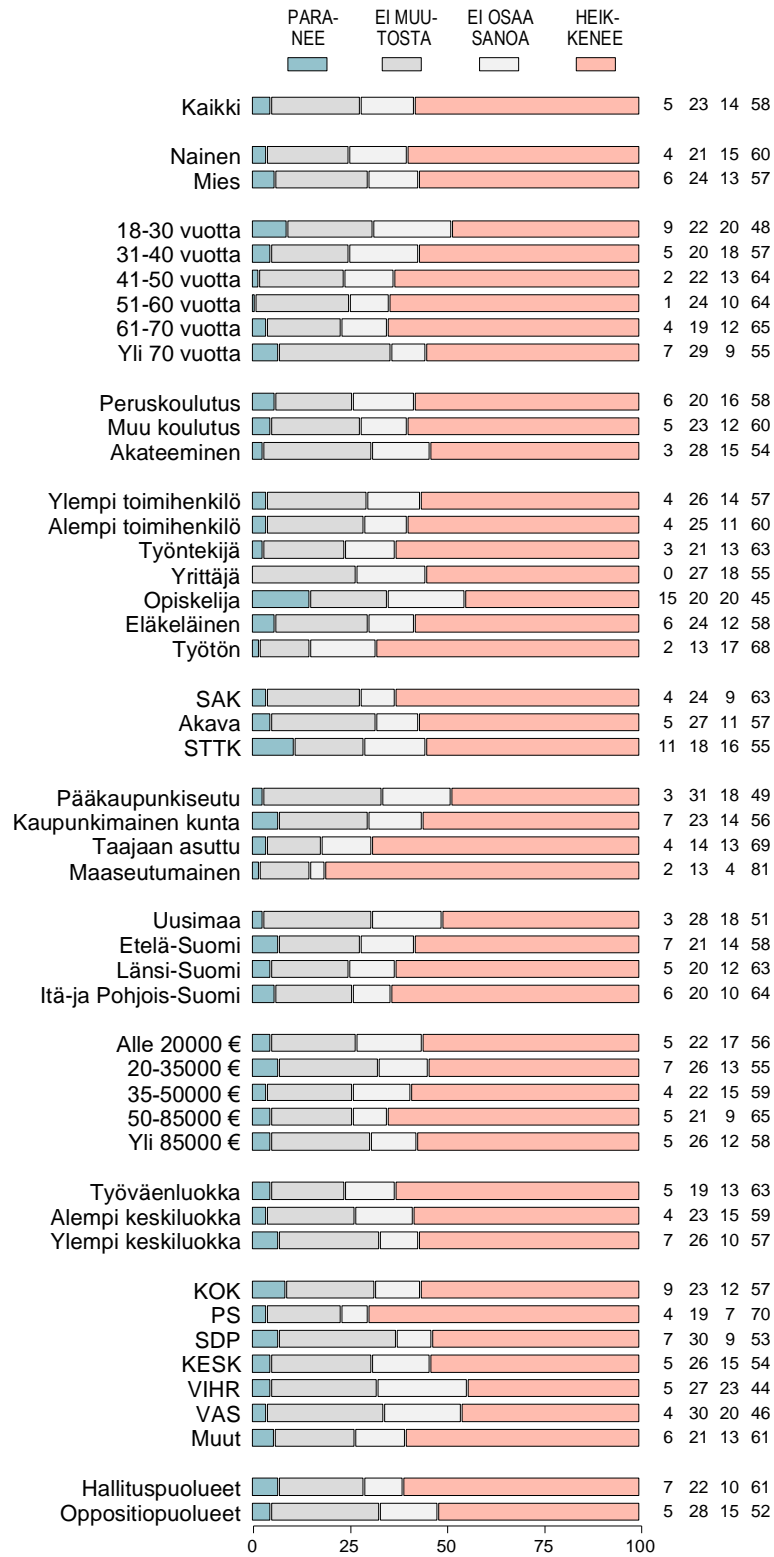

Kuvio 6-1. MITEN KOKEE MUUTTUVAN SOTE-UUDISTUKSEN SEURAUKSENA: OMAT MAHDOLLISUUDET SAADA YHDENVERTAISIA JA LAADUKKAITA SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUJA (%).

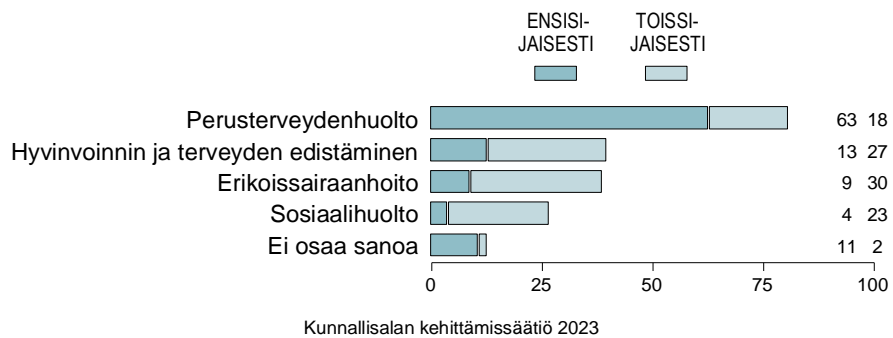
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2023

Kuvio 6-2. MITEN KOKEE MUUTTUVAN SOTE-UUDISTUKSEN SEURAUKSENA: SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUIDEN SAATAVUUS JA SAAVUTETTAVUUS ASUINKUNNASSA OSANA HYVINVOINTIALUETTA (%).

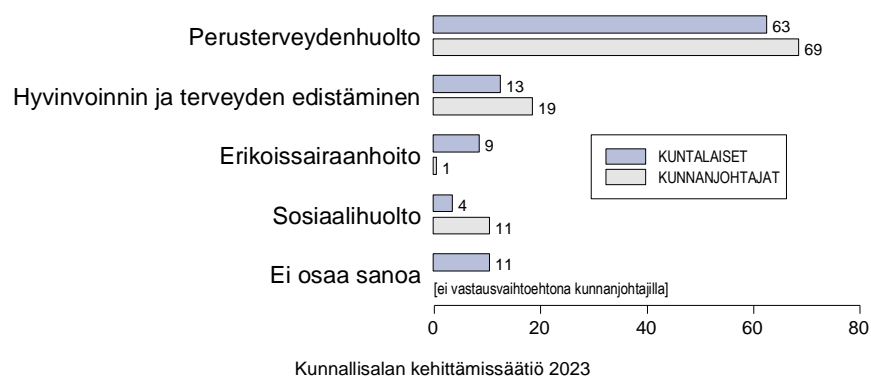

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2023

Kuvio 7. MITÄ SEURAAVISTA NELJÄSTÄ ALUEESTA TULISI (a) ENSISIJAISESTI JA MITÄ (b) TOISSIJAISESTI VAHVISTAA OMALLA HYVINVOINTIALUEELLA VERRATTUNA NYKYTILANTEeseen (%).

Kuvio 7kv. MITÄ SEURAAVISTA HYVINVOINTIALUEELLA TULISI ENSISIJAISESTI VAHVISTAA VERRATTUNA NYKYTILANTEeseen: KUNTALAISTEN vs. KUNNANJOHTAJIEN* ARVIOT (%).

*Sama kysymys esitettiin kunnanjohtajille syksyllä 2023 (Sami Borg: Kuntajohtajat kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyöstä. Kunnallissalan kehittämissäätiön julkaisu 64 / 2023)

Kuvio 7ae. MITÄ HYVINVOINTIALUEELLA TULISI ENSISIJAISESTI VÄHVIS-
 TAA (%).
